

Камілла Буко,

студентка 4 курсу

Факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **О.В. Горецька,**

к. психолог. н., доцент (БДПУ)

ФАКТОРИ ВИНИКНЕННЯ АКЦЕНТУЙОВАНИХ РИС ХАРАКТЕРУ У ПІДЛІТКІВ

Актуальність дослідження полягає в тому, що через виникнення акцентуацій руйнується повноцінний процес формування стабільної особистості підлітка, а отже, й унеможлиблюється адекватне становлення самооцінки, статевої ідентифікації, комунікативних процесів, що відображається на налагодженні міжособистісних взаємин, оцінці власних потреб для функціонування як фізичного індивіда, так і соціалізованої особистості у суспільстві, а також самореалізації в майбутньому.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблема вивчення типології характерів у психології не є новою. До її розв'язання неодноразово зверталися вчені-психологи впродовж всієї історії розвитку психологічної науки. Однією з перших прийнято вважати типологію, запропоновану Е. Кречмером. Пізніше аналогічну спробу зробили П. Ганнушкін, М. Фрамер, О. Кербиков, У. Шелдон, а в наші дні – Е. Фром, К. Леонгард, Г. Ушаков, О. Лічко та інші вчені.

Психологами доведено наявність акцентуованої особистості у підлітковому віці через біологічну перебудову організму, а також під впливом психічних травм і психотравмуючих ситуацій, які пред'являють підвищені вимоги до «місця найменшого спротиву» у характері певної дитини. Описані проблеми набувають прояву саме у підлітковому віці, коли відбувається процес становлення особистості, його соціалізація та ідентифікація [1].

Мета і методи дослідження. Обґрунтування факторів виникнення типів акцентуацій у підлітків. Для реалізації даної мети використовуються теоретичні та емпіричні методи.

Сутність дослідження. Виникнення акцентуацій характеру, прояви специфічної для них поведінки є наслідком впливу спадкових, психологічних, і соціальних факторів, серед яких найважливішими є:

1. Умови виховання. Розвиток певної акцентуації характеру, негативних тенденцій у поведінці підлітка часто спричиняють безконтрольність або домінуюча над-опіка дорослих, жорсткий контроль, надмірність вимог і очікувань стосовно дитини, страх втрати її, дефіцит любові і спілкування з підлітком та ін.

2. Перешкоди в діяльності. Деякі ознаки акцентуацій характеру підлітків проявляються коли їм доводиться долати перешкоди в діяльності, спрямованій на задоволення особисто значущих потреб. Авторитарний стиль спілкування у школі, домінування методів примусу у навчанні є недопустимими, оскільки можуть спровокувати конфліктні ситуації, найрізноманітніші форми дезадаптивної поведінки підлітків.

3. Когнітивна криза. Розширення сфери діяльності і взаємодії підлітка з оточуючими значно випереджає його психологічну

компетентність, тому часто виникають зовнішні і внутрішні бар'єри в діяльності та спілкуванні, що спричиняє акцентування рис характеру.

4. Дисгармонійність Я-образу. Суттю цього фактора є неадекватні та суперечливі уявлення про себе, а також неадекватні самооцінка і рівень домагань, комплекс неповноцінності.

5. Несформованість спонукальної сфери. Відсутність стійких інтересів і цілей, несформованість соціально цінних потреб й норм, невміння адекватно задовольняти актуальні потреби, одержувати справжнє задоволення тощо.

6. Спадкові ознаки. До цього фактора належать тип нервової системи, захворювання ЦНС, фізичні вади, спадкові та хронічні хвороби [2].

Підлітки з акцентуацією характеру складають групу підвищеного ризику розвитку розладів психічного здоров'я у зв'язку з їх вразливістю до певних згубних впливів середовища або психічних травм. Будучи крайніми варіантами норми акцентуації характеру, виступають як фактор, що підвищує ризик розвитку психогенних нервово-психічних розладів або розладів поведінки.

Основні висновки. Проблема акцентуацій характеру і як наслідок цього, дезадаптації, девіантної і віктимної поведінки підлітків, достатньо поширена. Тому актуальними залишається розробка та впровадження в навчальний процес корекційних програм, тренінгів, спрямованих на просвітницьку, консультативну та корекційну роботу, що дозволяє правильно інтерпретувати і спрогнозувати поведінку кожного конкретного підлітка, допомогти реалізувати їх потреби соціально-прийнятним шляхом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Личко А. Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков /А.Е. Личко. – Л., Медицина, 1983. – 255 с.

2. Подмазин С.И. Роль установки в формировании и проявлении акцентуированных черт характера у подростков : дис...канд. психол. наук: 19.00.07. – К., 1994. – 193 с.

Тетяна Власенко,

студентка 4 курсу

факультету психолого-педагогічної

освіти та мистецтв

Наук. керівник: **О. В. Горецька,**

к. психол. н., доцент (БДПУ)

ВПЛИВ БАТЬКІВСЬКОГО СТАВЛЕННЯ НА ВИНИКНЕННЯ СТРАХІВ У ДІТЕЙ ДОШЛІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність. Вивчення дитячо-батьківських відносин є надзвичайно важливою проблемою для розуміння факторів, що впливають на становлення особистості дитини, зокрема її емоційної сфери.

Ступінь досліджуваності проблеми. В роботах вітчизняних і зарубіжних дослідників А. Адлера, О. Алексєєнко, Д. Баумринд, А. Болдуїн, Г. Варги, В. Гарбузова, Т. Говорун, Е. Ейдемлера, О. Захарова, О. Лічко, Т. Піроженко, А. Співаковської, В. Століна, Т. Титаренко, Л. Шнейдер, та інших переконливо показана залежність формування особистості дитини